

ЦИМБАЛЮК Н. О., магістрант, Національний Технічний
Університет «Харківський Політехнічний Інститут»

МЕТОДОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Радикальні зміни у сфері функціонування організаційних систем привели до істотного зростання організаційного чинника, визначивши особливу важливість організаційного проектування як методу формальної організації цілісних систем. У зв'язку з цим слід зазначити, що жодна з нових (модернізованих) форм цілісних утворень в різних сферах суспільного буття людства — економіці, політиці, освіті, культурі, науці, військовій справі та інших — не зможе досягти свого кінцевого втілення без проведення організаційного проектування. Іншими словами, будь-які організаційні нововведення структурного та процесуального характеру є, насамперед, продуктами організаційного проектування.

Процес проектування організації має базуватись на таких принципах: коректне формулювання цілей та під цілей організації, що проектується, з урахуванням їх актуальності, новизни та можливостей практичної реалізації; обов'язкове визначення завдань, без вирішення яких цілі організації неможливо реалізувати; обґрунтований розподіл функцій, прав та відповідальності по вертикалі управління; виявлення всіх необхідних зв'язків та відносин по горизонталі з метою координації діяльності функціональних ланок та допоміжних служб; оптимальне співвідношення централізації та децентралізації управління.

У процесі проектування організації іноді виникає потреба у корегуванні вже діючих структур організації. В більшості випадків рішення про корегування структури організації приймається вищим керівництвом. Слід зауважити, що значні за масштабом перетворення в організації не варто починати доти, доки не з'являться для цього серйозні причини (зміна зовнішньої економічної та політичної ситуації,

незадовільне функціонування організації, перевантаження керівної ланки, зміна технологій управління, необхідність перерозподілу прав та функцій, відсутність перспектив розвитку). Внесення коректив в організаційну структуру має супроводжуватись систематичним аналізом функціонування організації та вивченням середовища, що її оточує, з метою виявлення проблемних зон. Залежно від конкретних обставин зміни в структурі організації можуть бути частковими або радикальними.

Розрізняють два підходи до проектування організації: бюрократичний (механістичний) та біхевіористичний (органічний). Вже самі назви — механістичний та органічний — відображають основні риси цих підходів. Застосування терміна «механістичний» до організації використовується для того, щоб показати, що система спроектована на зразок машинного механізму, призначеного для продуктивних операцій. Термін «органічний» надає організації важливості живого організму, вільного від недоліків механістичної структури.

Сучасні організації функціонують в умовах нестабільного зовнішнього середовища, загострення конкуренції, посилення непередбачуваності кон'юнктурних змін ринку. Динамічність підприємницької діяльності вимагає від організації гнучкості, рухливості, здатності розвиватися в умовах, що постійно змінюються, що обумовлює необхідність побудови відповідної структури управління. Паралельно зі зміною організаційних структур управління відбувається і зміна методологічних підходів до їх проектування.

Отже, ситуативний погляд на проектування організації спирається на твердження, що оптимальний проект для конкретної організації залежить від низки чинників, які визначають ситуацію, в якій функціонує організація в кожний момент часу. До цих чинників можна віднести: технології, зовнішнє середовище, масштаб організації, цикл життя організації та стратегію розвитку організації.